

KAUNIAISTEN VARHAISKASVATUKSEN JA OPETUKSEN ARVIOINTISUUNNITELMA

Hyväksytty x.x.2020

Sisältö

1 Tausta	2
1.1 Opetuksen ja varhaiskasvatuksen arviointi Suomessa	2
1.2 Toiminnan arviointi Kauniaisten valiokunnissa	3
1.3 Kauniaisten kaupunkistrategian tavoitteet ja niiden seuranta	3
2 Arvioinnin eri muodot ja menetelmät.....	5
2.1 Itsearviointi ja sisäinen arviointi.....	5
2.2 Ulkoinen arviointi.....	14
2.3 Vertaisarviointi ja vertailukehittäminen	19
2.4 Talousarvion tunnusluvut	20
3 Arviointikohteet.....	22
3.1 Varhaiskasvatuksen ja opetuksen keskeiset arviointikohteet ja niiden mittarit.....	22
3.2 Ennakoiva arviointi.....	23
3.3 Tulevaisuuden ja toimintaympäristön arviointi	25
3.4 Tiedolla johtaminen ja ”johdon työpöytä”	26
4 Kehittäminen ja toimenpide-ehdotukset.....	28
Lähteet	31
Liite 1. Koonti varhaiskasvatuksen ja opetuksen arvioinneista.....	34
Liite 2. Opetuksen arvioinnin vuosikello	37
Liite 3. Varhaiskasvatuksen arvioinnin vuosikello	38

1 Tausta

Varhaiskasvatustalain (540/2018) 24 §:n, perusopetuslain (628/1998) 21 §:n ja lukiolain (714/2018) 56 §:n mukaan opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen arviointiin. Keskeistä on, että järjestäjät voivat itse valita arviointimenetelmänsä ja arvioinnin kohteet ja heidän tulee julkistaa keskeiset tuloksensa. Tarkoituksena on lain mukaan tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa siten oppimisen edellytyksiä.

Kauniaisten vuoden 2019 talousarvion toimenpiteisiin on kirjattu opetuksen arviointisuunnitelman laatiminen (TA2019, s. 97) ja vuoden 2020 tavoitteeseen suunnitelman hyväksyminen (TA2020, s. 9).

Kauniaisten opetustoimessa on ollut lainmukaista arviointitoimintaa ja tulokset on raportoitu valiokunnissa. Tässä suunnitelmassa kootaan eri arviointitoimenpiteet ja tavoitteet koskien arviointitoimintaa sekä varhaiskasvatuksessa että opetuksessa. Suunnitelma on toistaiseksi voimassa.

1.1 Opetuksen ja varhaiskasvatuksen arviointi Suomessa

On tärkeää ymmärtää Suomen opetusjärjestelmän arviointiperinnettä, sillä se eroaa suurelta osin muiden maiden arviointijärjestelmistä ja sen on katsottu edistävän Suomen menestystä esimerkiksi kansainvälisissä PISA-tutkimuksissa. 1990-luvun puolivälissä Suomessa päätettiin, että standardisoituja tai kansallisia testejä ei oteta käyttöön, poikkeuksena ylioppilaskirjoitukset. OECD:n koulutusjohtaja Andreas Schleicher on todennut, että maissa, joissa on käytössä tällainen testiperustainen arviointi (hallinnollinen tilivelvollisuus, administrative accountability), saavutetaan heikompia tuloksia kuin Suomen kaltaisissa maissa, joissa on ns. ammatillinen tilivelvollisuus (professional accountability). Schleicher mainitsee erityisesti Suomen, jossa vallitsee vahva luottamuskulttuuri. Hän toteaa, että arviointia ja standardisoituja testejä ei käytetä Suomessa koulujen arvottamiseksi paremmuusjärjestykseen, vaan arvioinnin tarkoituksena on kehittää ja tukea opetusta ja oppimista. (Schleicher 2018.)

Standardisoidut testit ovat ylhäältä-alas (top-down) suuntautuvia ratkaisuja, kun taas ammatilliset arvioinnit suhteutetaan itse ammatin vaatimuksiin. Kansainvälisestikin vaikuttanut suomalaisen koulutuksen asiantuntija Pasi Sahlberg, niin ikään, vahvasti kyseenalaistaa standardisoitujen testien merkityksen. Kun arviointi perustuu testeihin, riskinä on, että opetuksessa keskitytään oppimaan pelkästään kokeita varten, sen sijaan, että keskityttäisiin oppimaan elämää varten. (Sahlberg 2015.)

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatusta ja parantaa lapsen kehityksen ja oppimisen edellytyksiä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016). Arviointi tuo esiin toiminnan vahvuudet ja kehitystarpeet sekä edistää laadun parantumista ja toiminnan

kehittämistä. Lapsille ja huoltajille on säännöllisesti annettava mahdollisuus osallistua toiminnan arviointiin sekä saada tietoa keskeisistä arviointituloksista.

Kansallisella tasolla Opetushallitukseen kuuluva kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) vastaa opetustoimen arvioinnista, vaikka muitakin arviointitoimijoita on runsaasti. Karvi painottaa, että kehittävä arviointi korostaa osallistavuutta, arvioinnin toteuttajan ja arviointiin osallistuvan välistä luottamusta sekä koulutuksen järjestäjän vastuuta toimintansa laadun kehittämisestä. Kehittävässä arvioinnissa menetelmät räätälöidään arvioinnin tavoitteiden ja arvioitavan teeman mukaan. Viime vuosina tavoitteena on ollut tuottaa ennakoivaa ja vaikuttavaa arviointitietoa. Ajatuksena on, että kaikissa arviointiprosesseissa mietittäisiin jo suunnitteluvaiheessa, miten varmistetaan tuotetun tiedon hyödynnettävyys. Arviointityö ei lopu raportointiin, vaan siitä tiedon levittämistyö vasta alkaa. Arviointi on siis tärkeä osa kehittämistoimintaa ja tiedolla johtamista.

Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa arviointitietoa tuotetaan monella eri tasolla: *kansallisella tasolla* ulkoisena arviointina, *paikallisella tasolla* itsearviointina ja yksiköissä *pedagogisen toiminnan tasolla* itsearviointina. Arvioinnilla tuotetaan tietoa ja tuloksia sekä järjestäjien, yksityisten palveluntuottajien, henkilöstön, kuntalaisten että poliittisten päätöksentekijöiden käyttöön. Eri näkökulmista ja erilaisin aineistoin tuotettu tieto muodostaa kokonaisuutena varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestelmällisen kehittämistyön pohjan. (Karvi 2018.)

1.2 Toiminnan arviointi Kauniaisten valiokunnissa

Valiokuntien tehtävä on Kauniaisten kaupungin hallintosäännön 19 § mukaan johtaa ja kehittää alaistaan toimialaa ja vastata palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä, sekä seurata ja arvioida palvelujen vaikuttavuutta. Suurin osa arviointitoiminnasta on kuitenkin hyvin operatiivista toimintaa.

Kauniaisten tarkastusvaliokunta arvioi valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista valiokunnissa. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet, ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset esitetään arviointikertomuksessa. Valiokunnilta pyydetään antamaan vastauksia tarkastusvaliokunnan kysymyksiin. Tarkastusvaliokunta on omissa arviointikertomuksissa painottanut vuosikohtaisten tavoitteiden ja mittareiden asettamista siten, että ne kuvaavat enemmän vaikutuksia kaupunkilaisille. Suositeltavia mitattavia kohteita ovat tarkastusvaliokunnan mukaan esimerkiksi palveluiden saatavuus ja vaikuttavuus, suoritteiden lukumäärä ja resurssien määrä.

1.3 Kauniaisten kaupunkistrategian tavoitteet ja niiden seuranta

Kauniaisten valtuuston 13.3.2017 hyväksymässä kaupunkistrategiassa kuvataan nelivuotinen suunnitelma ja visiot, joiden mukaan toimintaa toteutetaan tavoitteellisesti ja tuloksellisesti.

Kaupunkistrategia on tärkeä lakisääteinen asiakirja, joka ohjaa päätöksentekoa ja käytännön toimintaa pidemmällä tähtäimellä toimialakohtaisesti, mutta myös toimialarajat ylittäen. Strategia raamittaa esimerkiksi talousarvion ja –suunnitelman laatimista. Kaupungin valtuusto hyväksyy vuosittain strategiset tavoitteet ja päättää mittareista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Valtuustokauden viimeisenä vuotena tehtävällä arvioinnilla selvitetään, kuinka hyvin ja miltä osin valtuustokauden tavoitteet ovat toteutuneet ja luodaan pohja seuraavan valtuuston strategiatyölle.

Esimerkiksi Kauniaisten kaupunkistrategiassa 2018-2022 on neljä pääteemaa: “Oppimismyönteinen kaupunki”, “Kuntalainen keskiössä”, “Elinvoimainen kaupunki”, “Vihreä kävelykaupunki” sekä “Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen”. Jokaisen teeman alla on 2-5 tavoitetta ja tarkempia alatavoitteita.

Kaupunkistrategian pääteemat ja niiden tavoitteet toimivat kehyksenä kaikelle toiminnalle ja sen arvioinnille.

2 Arvioinnin eri muodot ja menetelmät

Arviointi käsittää hyvin moninaisen toiminnan; on itsearviointia, ulkoista arviointia ja tutkimusta, yhteisiä arviointeja, vertailutietoa, strategisten tavoitteiden mittareita ja tunnuslukuja, palautetta, perustilastoa ja tietopankkeja. Arvioinneissa kohderyhmät vaihtelevat sen mukaan, mistä näkökulmasta toimintaa halutaan arvioida. Osa arvioinneista tehdään säännöllisesti, osa yksittäisesti tilanteen mukaan.

Kauniaisissa jokaisella varhaiskasvatusyksiköllä ja koululla on varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiolain mukaista itsearviointia. Koko sivistystoimen osalta kehitetään jatkuvasti arviointia, palautejärjestelmää, mittareita ja seurantaa. Nykypäivänä arvioinnin tulee olla sekä vaikuttavaa että ennakoivaa.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen arviointi- ja kehittämistoiminnassa hyödynnetään myös pääkaupunkiseudun yhteisiä arviointihankkeita ja muuta ulkoista arviointia, kuten Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskyselyjä, Karvin arviointitietoja ja OECD:n Pisa-tutkimuksia. Toimintaa on tarkasteltu käyttämällä apuna mm. Kouluikkunan ja Kuntamaiseman mittareita sekä kouluterveystutkimusta. Kaupungin henkilöstökyselyn (Henty) tuloksia on analysoitu kaikilla tasoilla ja organisaation kaikissa yksiköissä. Mittareita tieto- ja viestintätekniikan (TVT) saatavuudesta ja toimivuudesta sekä opettajien ja oppilaiden digiosaamistasosta on kehitetty ja asiaa seurataan vuosittain. Mittareita on myös esimerkiksi nuorisotakuun toteumasta, esim. nuorisotyöttömyyden luvut. Tilojen käytöstä kehitetään mittareita Enkora-varausjärjestelmän avulla. Talousarviossa on näiden lisäksi myös taloudellisia ja toiminnallisia tunnuslukuja, joita jatkuvasti seurataan ja kehitetään. Tunnusluvut kuvaavat esim. kustannuksia/oppilas ja oppilaiden ja opettajien määrää.

2.1 Itsearviointi ja sisäinen arviointi

Itsearviointi on organisaation sisällä tehtävää toiminnan arviointia. Siihen sisältyy toiminnan arviointia myös eri sidosryhmien näkökulmasta. Tärkeitä tietolähteitä ovat asiakkaiden näkemykset sekä henkilöstön työtyytyväisyys, motivaatio ja osaaminen. Toiminnan arvioinnin lisäksi on myös tärkeää arvioida koulujen pedagogista kehitystä.

Varhaiskasvatukseen ja opetukseen liittyvään itsearviointiin osallistuvat niin lapset ja nuoret kuin heidän huoltajat sekä opettajat ja kaupungin henkilökunta. Toisin sanoen jokainen, joka on toiminnassa jollakin tavalla mukana, pääsee osalliseksi arviointiin. Itsearviointi on keskeinen arviointimuoto, jolla saadaan tietoa toiminnan laadusta ja kehitystarpeista toiminnan kehittämiseksi. Laadun määrittelylle haasteen luovat erilaiset asiakkaat ja heidän tarpeensa; jokainen asiakas määrittelee henkilökohtaisesti sen, mikä on heidän mielestään *laadukasta*. Laadunhallinta, eli toiminnan suunnittelu, ohjaus, varmistaminen ja parantaminen, onkin oleellista.

Lisäksi itsearvioinnin tavoitteena on tukea kansallisten kasvatusta- ja koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutumista. Kaikkia varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjiä ja toimintamuotoja koskee itsearviointivelvoite, jolla tarkoitetaan järjestäjän tekemää suunnitelmallista ja säännöllistä arviointia omasta toiminnastaan, sen vahvuuksista ja kehittämistarpeista. Myös yksityiset palveluntuottajat ovat velvoitettuja arvioimaan omaa toimintaansa. (Karvi 2018 & Karvi 2017.)

Varhaiskasvatuksen arviointiohjelma

Kauniaisten varhaiskasvatuksen itsearviointi on laadullista, systemaattista ja sitä tehdään kaksi kertaa vuodessa: 1.12 mennessä (jolloin toimintaan voi vielä tehdä korjausliikkeitä) ja 1.5 mennessä.

Varhaiskasvatuksen johto asettaa vuosittain viisi arvioitavaa indikaattoria. Ryhmä valitsee lisäksi omavalintaisen yhden arvioitavan indikaattorin. Vuosittain toistuvien indikaattorien lisäksi on painotettu sellaisia indikaattoreita, joihin kunnan varhaiskasvatuksen kehittäminen painottuu toimintavuonna. Esimerkiksi toimintakaudella 2020 – 2021 näitä ovat varhaiskasvatuksen digitalisaatio liittyen Tulevaisuuden tutkijat – hankkeeseen, sekä Kielipedan käyttöönotto.

Varhaiskasvatusyksiköiden johtajat tuovat varhaiskasvatuksen johtoryhmään koosteen johtamansa yksikön arvioinnin tuloksista.

Arvioinnin tavoitteena on toiminnan jatkuva kehittäminen itsereflektion kautta. Esimerkiksi seuraavia indikaattoreita käytetään toistuvasti jokaisena vuotena (2019-2021):

- Henkilöstö toimii sensitiivisesti ja havaitsee lasten aloitteet sekä vastaa niihin lasten osallisuutta ja toimijuutta tukevalla tavalla.
- Henkilöstö rakentaa ja ohjaa ryhmän toimintakulttuuria systemaattisesti siten, että se edistää, pitää yllä ja kehittää yhteenkuuluvuutta. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokainen lapsi saa kokea olevansa ryhmän jäsen ja tuntee kuuluvansa ryhmään. Henkilöstö tukee lasten monipuolisten kaverisuhteiden muodostumista ja ylläpitämistä.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstö tunnistaa eri ammattiryhmien ammatilliset velvollisuudet, osaamisen ja vastuut osana varhaiskasvatustyön kokonaisuutta. Henkilöstö hyödyntää erilaista osaamista varhaiskasvatustyössä ja sen kehittämisessä.

Balanced scorecard - tasapainotettu tulokortti varhaiskasvatuksessa

Kauniaisten varhaiskasvatuksen arvioinnissa hyödynnetään ns. tasapainotettua tulokorttia (balanced scorecard). Tulokortti otettiin käyttöön 2013 – 2014 JEAT-koulutuksessa, johon osallistuivat lähes kaikki silloin työssä olleet varhaiskasvatusyksiköiden johtajat ja varhaiskasvatuspäällikkö. Arviointia toteutetaan kolmen vuoden sykleissä seuraavalla tavalla:

- Lapset (2014, 2017, 2020, 2023...)
- Vanhemmat (2015, 2018, 2021, 2024...)

- Henkilökunta (2016, 2019, 2022, 2025...).

Tuloskortti on jaettu neljään eri aspektiin: 1) asiakas, 2) henkilöstö, 3) talous ja toiminta ja 4) kehittyminen. Jokaisen näkökulman alle on asetettu 1-2 tavoitetta ja tavoitteisiin 1-2 mittaria (ks. kaavio 1). Tuloskortti-prosessin eteneminen on kuvattu kaaviossa 2. Tuloskortin teemojen käsittely ja ideointi tapahtuvat pääosin varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Eri näkökulmille asetetut tavoitteet yhdistetään ja verrataan kaupungin voimassaolevaan strategiasuunnitelmaan. Tämän jälkeen tavoitteita jatkokäsittellään varhaiskasvatuksen johtoryhmässä sekä henkilöstön kanssa.

Tuloskortissa käytetään sekä vuosittain toistuvia että uudistuvia teemoja. Esimerkiksi henkilöstön kelpoisuusseuranta (henkilöstö-aspekti) ja palveluverkkoon liittyvä kohta (talous ja toiminta – aspekti) toistuvat joka vuosi.

Kaavio 1. Varhaiskasvatuksen tuloskortin rakenne

Asiakas 1 – 2 tavoitetta Ja niihin 1 – 2 mittaria	Henkilöstö 1 – 2 tavoitetta Ja niihin 1 – 2 mittaria
Talous ja toiminta 1 – 2 tavoitetta Ja niihin 1 – 2 mittaria	Kehittyminen 1 – 2 tavoitetta Ja niihin 1 – 2 mittaria

Kaavio 2. Tuloskortin prosessi

EduZef-kyselyt perusopetuksessa ja lukioissa

Kauniaisten kouluissa toteutetaan vuosittain sähköisiä EduZef-kyselyitä, joista saatuja tuloksia hyödynnetään koulujen toiminnan kehittämiseksi. Tavoitteena on saada palautetta (vastauksia väittämiin sekä avovastauksia) kaikilta koulun toimintaan osallistuvilta. Suomenkielisillä ja ruotsinkielisillä kouluilla kyselyt ovat jokseenkin erilaisia. Ruotsinkielisellä puolella kyselyt tehdään kolmen vuoden sykleissä (1. oppilaille, 2. henkilökunnalle ja 3. huoltajille). Suomenkielisissä kouluissa kyselyt suoritetaan vuosittain oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä henkilöstölle. Kyselyjen sisällölliset painopisteet vaihtelevat vuosittain, riippuen muun muassa meneillä olevista selvityksistä. Esimerkiksi vuoden 2020 keväällä EduZef-henkilöstökyselyn tuloksia hyödynnettiin suomenkielisen perusopetuksen rehtorimalliselvityksessä (SOVV 13.05.2020 § 35). Eduzef-kyselyalustaa hyödyntämällä voidaan saada monipuolista arviointitietoa eri aihepiireistä, eri kohderyhmiltä.

Oppilaskyselyissä oppilaat arvioivat mm. kouluviihtyvyyttä ja -turvallisuutta, oppimateriaaleja, työtapoja, avun ja tuen saantia, ystävyysuhteita sekä oppilashuoltoa. Esimerkki vuoden 2020 perusopetuksen oppilaskyselyn väitteistä ja erään väitteen vastauksista:

Kuva 1. Perusopetuksen oppilaskysely, kevät 2020

Voin olla oma itseni koulussa.
Minua kohdellaan koulussa oikeudenmukaisesti.
Koen tulevani huomioduksi koulussa.
Tunnen oloni turvalliseksi koulussa.
Minulla on koulussa ainakin yksi kaveri.
Minulla on koulussa ainakin yksi aikuinen, jonka puoleen on helppo kääntyä.
Saan tarvittaessa apua kouluterveydenhoitajalta.
Saan tarvittaessa apua kuraattorilta ja/tai koulupsykologilta.
Tällä hetkellä koulunkäynti on mukavaa.

Kaavio 3. ”Selviydyn kotitehtävistä kohtuullisessa ajassa”. Perusopetuksen oppilaskysely, kevät 2020

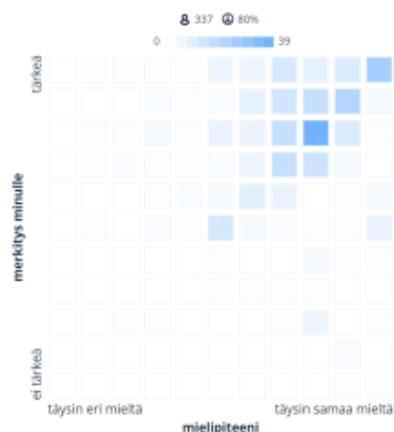
Selviydyn kotitehtävistä kohtuullisessa ajassa

Huoltajien ja henkilöstön kyselyissä vastaajat asettavat väitteet ns. nelikenttään. Nelikentän ideana on, että vastaajat arvioivat sekä mielipiteitään väitteistä että väitteiden merkitystä itselle. Toisin sanoen se tuo esiin, mitkä väittämät ovat vastaajien mielestä tärkeitä ja mitä mieltä väitteen toteutumisesta tai paikkaansa pitävyydestä ollaan. Seuraavassa muutama esimerkki nelikenttäkysymyksistä perusopetuksen huoltajakyselystä ja henkilöstökyselystä vuodelta 2020:

Kaavio 4. ”Oppimisen tukena käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja”. Perusopetuksen huoltajakysely, kevät 2020:

Oppimisen tukena käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja

OPETUKSELLINEN JA TOIMINNALLINEN NÄKÖKULMA 2/2

11. Yhteistyö ala- ja yläkoulun välillä helpottaa siirtymää 6. luokalta 7. luokalle (nivelevaihe).
12. Perusopetus tarvitsee yhtenäisempää toimintakulttuuria.
13. Teen aktiivisesti työtä opetuksellisesti ja toiminnallisesti yhtenäisen peruskoulun eteen.
14. Oppilaiden huoltajat osallistuvat aktiivisesti koulun toimintakulttuurin kehittämiseen.
15. Rehtorimallin uudistuksen myötä ala- ja yläkoulujen välinen opetusyhteistyö on kehittynyt.
16. Jaetun johtamisen malli toimii koulussamme.

*huomiot kaaviossa käytetty ”älykäs zoomaus” – vastaukset hajautettu

Lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmat sekä kehittämissuunnitelmat

Kauniaisten varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä perusopetuksessa ja lukioissa tehdään lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmat. Vuosittaiset toimintasuunnitelmat täydentävät varhaiskasvatussuunnitelmaa ja koulujen opetussuunnitelmaa. Suunnitelmissa kuvataan yksityiskohtaisemmin lukuvuoden aikana tapahtuvaa toimintaa ja sen tavoitteita. Suunnitelmien tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti toiminnan kehittämiseksi.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintasuunnitelmat laaditaan joko yksiköittäin tai ryhmittäin. Koulujen lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmat suunnitellaan ja laaditaan rehtorijohtoisesti yhteistyössä koulun eri opettajatiimien kanssa. Suunnitelmissa kuvataan mm. koulujen organisaatio, visio ja arvot sekä koulujen lukuvuoden aikaista toimintaa, opetussuunnitelman toimeenpanoa, oppilashuolto sekä eri oppiaineiden toimintasuunnitelmat. Lukuvuosittaiset teemat ohjaavat arjen toimintaa ja tavoitteita. Lukuvuoden lopussa kootaan koko lukuvuoden toimintaa koskeva arviointi, jonka tehtävänä on jo ratkaisukeskeisesti pohjustaa tulevaa lukuvuotta.

Lisäksi kaikissa kouluissa on monivuotisia kehittämissuunnitelmia, jotka kytkeytyvät lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmiin, kuten Unelmakoulu, Tulevaisuussuunnitelma, Bron, Challenging Learning ja DARE, joissa keskitytään pedagogiseen kehittämistyöhön.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan palveluntuottaja (H & S International School Oy) toteuttaa asiakastytyväisyyden arvioinnin keväällä, välillä myös syksyllä.

Osallistava arviointi

Itsearviointitaitoja harjoitellaan koko perusopetuksen ajan. Erilaiset digitaaliset sovellukset, kuten esimerkiksi Flinga, Kahoot ja Mentimeter, auttavat itsearvioinnissa samalla osallistaen oppilaita.

Oppilasparlamentissa oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulun arkeen tuomalla luokkien toiveita ja mielipiteitä esille. Vaikuttamisen ohella he pääsevät harjoittelemaan ja oppimaan demokratiataitoja käytännössä.

Oppilaitosympäristön arviointi

Kolmen vuoden välein jokaisessa oppilaitoksessa (myös esiopetusyksiköt) toteutetaan oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus (Terveystarkastuslaki 1326/2010). Tarkastukseen osallistuu monialainen ryhmä, jossa voi olla mukana mm. rehtori, opettajia, terveydenhoitaja, lääkäri, kuraattori, psykologi, oppilaiden/opiskelijoiden edustus, huoltajien edustus sekä tarvittavat yhteistyökumppanit. Oppilaitoksen tarkastaminen ja sen jatkotoimet ovat yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä. Lisätietoja [THL:n](#) sivustolta.

Kaavio 6. Opiskeluhoollon kokonaisuus (OPH 2020a, <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto>)

Henkilöstökysely HENTY

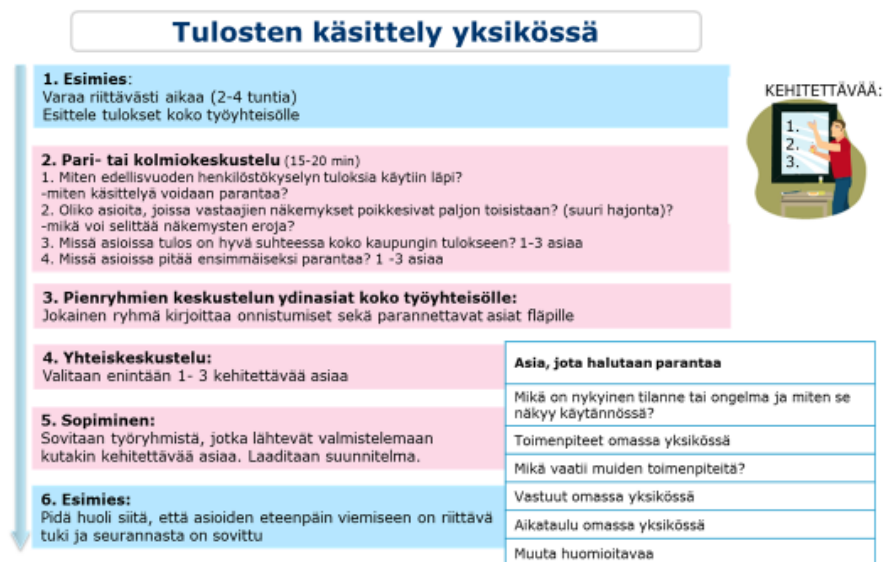
Suomen Kuntaliiton yhdessä kuntien kanssa kehittämä työilmapiirin arviointimalli HENTY mittaa kaupungin henkilökunnan näkemyksiä mm. työpaikan ilmapiiristä ja johtamisesta (ks. kaavio 7). Kysely on toteutettu joka toinen vuosi (2013, 2015, 2017, 2019) toukokuussa. Henty-kyselystä saadaan myös vertailutietoa muista kunnista. Vuoden 2019 raportissa Kauniaisen vertailukuntia olivat Asikkala, Eurajoki, Hamina, Inkoo, Kirkkonummi, Rauma ja Ylöjärvi. Vertailutulokset ovat vuosilta 2009-2018.

Henty-tulokset tulee käsitellä yksiköittäin ja määritellä kyselyn tuloksista nousseet kehittämistarpeet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi (ks. kaavio 8). Tuloksien arviointi ja kehittämishaasteisiin vastaaminen painottuvat seuraavalle vuodelle kyselyn toteuttamisesta, esim. vuoden 2019 tulokset ja jatkotoimenpiteet käsitellään vuoden 2020 aikana.

Kaavio 7. Henty-tutkimuksen osa-alueet (FCG 2020)

Kaavio 8. Henty-tulosten käsittely yksikössä (FCG 2020)

Työhyvinvoinnin Pulssi

Vuoden 2019 aikana Kauniaisten kaupungilla otettiin pilottikäyttöön myös työhyvinvointipulssi kartoittamaan henkilöstön hyvinvointia, työtyytyväisyyttä ja esimiestyötä koskevia mielipiteitä sekä kokemuksia toiminnan kehittämisen pohjaksi. Sen tavoitteena on kartoittaa henkilöstön tuntemukset nopeasti ja lyhyesti ja antaa lähes reaaliaikaisen palautetiedon avulla johdolle ja esimiehille mahdollisuus ennakoiviin toimenpiteisiin ja nopeisiin reagointeihin. (KV 15.06.2020 § 26.) Varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstön osalta Pulssi-kyselyt eivät ole toimineet kovin hyvin, sillä henkilökunta saa runsaasti muitakin kyselyitä, joiden kaikkien täyttämiseen ei löydy välttämättä aikaa.

Kyselyiden lisäksi henkilöstön kehittämisen kannalta tärkeitä ovat myös kehityskeskustelut ja osaamiskartoitukset.

Sivistystoimen selvitykset

Sivistystoimessa laaditaan säännöllisten kyselyiden lisäksi yksittäisiä arviointeja ja selvityksiä. Viimevuosina on mm. laadittu rehtorimalliselvitys sekä ruotsinkieliselle (2018, 2019) että suomenkieliselle (2020) perusopetukselle sekä koulukustannuksiin liittyvä selvitys (2020).

Kouluissa toteutetaan myös omia, tilannekohtaisia arviointeja, jotta saadaan ajantasaista arviointitietoa. Esimerkiksi keväällä 2020, kun koronavirustilanteen ja poikkeustilan seurauksena koulut siirtyivät etäopetukseen, järjestettiin kyselyitä etäopiskeluun ja sen vaikutuksiin liittyen. Oppilashuolto toteutti oppilaille suunnattuja kyselyitä sekä koulut lähettivät oppilaille, opiskelijoille, huoltajille ja opettajille etäopiskelua koskevia kyselyitä Google Forms ja Eduzef -kyselyalustojen kautta.

Pääkaupunkiseudun (PKS) yhteiset arvioinnit

Kauniaisten koulut ovat tehneet yhteistyötä pääkaupunkiseudun (Espoo, Helsinki ja Vantaa) kuntien kanssa arvioinnissa ja osallistuneet mm. palvelukykykyselyihin, joita tehtiin vuoteen 2016 (tulokset 2017) asti. Tämän jälkeen yhteisiä palvelukykykyselyjä ei enää ole toteutettu perusopetuksessa. (SOVV 16.05.2018 § 34.) Lukiot osallistuvat edelleen PKS-arviointeihin.

Myös varhaiskasvatusyksiköt osallistuvat pääkaupunkiseudun yhteiseen järjestelmälliseen ja säännölliseen palvelukykyyn arviointiin. Kyselyillä selvitetään lasten ja huoltajien kokemuksia varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta sekä heidän toiveitaan kehittämiskohteista. Kysymykset koskevat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogista toimintaa, lapsen huomioimista, viestintää ja vuorovaikutusta sekä osallisuuden toteutumista. Kyselyä toteutetaan jatkossa, vuodesta 2020 lähtien, joka toinen vuosi.

Helsingin yliopiston suorittama MetloFIN-tutkimus vuodelta 2016 kuvailee opiskelijoiden osaamista ja hyvinvointia metropolialueen lukioissa. Kyseessä on pitkittäisarviointi, jossa seurataan nuorten osaamisen, motivaation ja hyvinvoinnin kehitystä yläluokkien aikana, heidän hakeutumistaan toisen asteen koulutukseen ja koulutuksessa jatkamistaan ja opinnoissaan etenemistä ensimmäisen opintovuoden aikana. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista seurantatietoa opiskelijoiden hyvinvoinnista, terveydestä, oppimistuloksista ja koulunkäyntiin liittyvistä asenteista sekä näiden suhteesta metropolialueen mahdolliseen alueelliseen eriytymiskehitykseen (Koulutuksen arviointikeskus 2016). Samana vuonna pääkaupunkiseudulla tehtiin yhteinen ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille suunnattu kysely lukioiden palvelukyvystä.

Helsingin yliopiston Koulutuksen arviointikeskus on vuodesta 2010 toteuttanut yhteistyössä Tampereen yliopiston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa MetrOP-tutkimushanketta, jossa seurataan oppimistuloksien ja hyvinvoinnin kehittymistä peruskoulusta toiselle asteelle metropolialueen 14 kunnassa. Kasavuoren koulun ja Hagelstamska skolanin 9. luokkalaiset osallistuivat valtakunnalliseen oppimaan oppimisen arviointiin 2017. Oppimaan oppiminen on oleellinen taito jatkokoulutuksen, itsensä kehittämisen ja tulevaisuuden työelämänkin kannalta. Kyseisessä arvioinnissa mitataan oppiainekohtaisten oppimistulosten sijaan kykyä oppia sekä hyödyntää ja soveltaa taitoja myös koulun ulkopuolella. Oppimaan oppimisen arvioinnin tarkoituksena ei ole korvata oppiainekohtaista arviointia, vaan täydentää sen antamaa kuvaa koulujen ja koulujärjestelmän toimivuudesta. Tutkimus toteutettiin vuonna 2017 niille peruskouluille, jotka olivat osallistuneet vastaavaan tutkimukseen aiemmin vuonna 2001 ja 2002. (Koulutuksen arviointikeskus 2017.)

2.2 Ulkoinen arviointi

Kauniaisissa hyödynnetään itsearviointin ja sisäisen arvioinnin lisäksi organisaation ulkopuolisen tahon toteuttamaa arviointia. Ulkoinen arviointi mahdollistaa erilaisten näkökulmien saamisen omaan toimintaan, mikä on tärkeää toiminnan monipuolisen kehittämisen kannalta. Sisäinen arviointi on olennaista reflektiivisen tiedon kartuttamiseksi ja toiminnan kriittiseksi tarkasteluksi, ulkoinen arviointi taas täydentää ja laajentaa tätä tietoa uusista näkökulmista. Muun muassa PISA:lta, Karvi:lta, THL:lta ja TEA-viisarista saadaan tällaista tietoa Kauniaisten opetuksen ja varhaiskasvatuksen arvioinnin tueksi.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien tulee osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Varhaiskasvatusta, kuten kaikkea kansallista koulutusta, koskeva ulkoinen arviointi on määrätty Karvin tehtäväksi. Lisäksi kansallista ohjausta ja valvontaa toteuttavat muut keskeiset varhaiskasvatusta ohjaavat tahot heille laissa säädettyjen tehtävien mukaisesti. Keskeisimpiä tahoja ovat opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, Valvira sekä aluehallintovirastot. (Karvi 2018.)

2.2.1 Kansallinen arviointi

Karvi

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) vastaa varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen kansallisesta arvioinnista.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus osallistuu varhaiskasvatuksen ja opetuksen kehittämiseen tuottamalla riippumatonta arviointitietoa sekä toteuttaa ulkoisia arviointeja kansallisen arviointisuunnitelman mukaisesti. Se myös tukee varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjiä heidän lakisääteisessä itsearviointitehtävässään sekä kehittää arviointia, arviointimenetelmiä ja arviointimetodologiaa. (Karvi 2018.)

Kauniaisten kaupunki ostaa kaikki Karvin arvioinnit oppimistuloksista. Oppimisen arvioinneissa Kauniaisten koulut osallistuvat Karvin tekemiin eri oppiaineissa tehtäviin arviointeihin. Monet näistä arvioinneista perustuu otantaan. Myös esiopetus ja varhaiskasvatus osallistuvat Karvin toteuttamiin valtakunnallisiin kattaviin arviointeihin.

Esimerkiksi Mäntymäen koulun ja Granhultsskolanin 1. vuosiluokka osallistui syksyllä 2018 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttamaan oppimistulosten pitkittäisarvioinnin ensimmäiseen vaiheeseen. Verrattuna maan keskitasoon Kauniaisten koulujen ekaluokkalaisten osaamistasot olivat paremmat sekä poikien että tyttöjen osalta. (SOVV 24.04.2019 § 34.) Samojen oppilaiden osaamista arvioidaan seuraavan kerran kolmannen luokan alussa syksyllä 2020. Näin saadaan tietoa oppilaiden osaamiskehityksestä. Karvin tietojen mukaan hankkeen myöhemmissä vaiheissa voidaan seurata oppilaiden osaamisen kehityskaarta perusopetuksen nivel- ja päättövaiheissa kuudennen luokan jälkeen ja yhdeksännen luokan lopulla – ja mahdollisesti toisen ja kolmannenkin asteen opinnoissa. (Karvi 2020.)

Karvi tekee oppimistulosten arviointia esimerkiksi seuraavista oppiaineista:

- A-englanti, 9. lk.
- Perusopetuksen oppimistulosten pitkittäisarviointi, 1–3 lk.
- Äidinkieli ja kirjallisuus perusopetuksen päättövaiheessa, 9. lk.
- Matematiikka, 9. lk.
- Ruotsi (A- ja B-oppimäärä), 9. lk.
- A-finska, 9. lk.
- A-englanti, 7. lk.
- Toisen kotimaisen kielen – finska – oppimistulosten arviointi ruotsinkielisissä kouluissa, 6. lk.
- Äidinkielen pieni pitkittäisarviointi perusopetuksen päätöstä lukion päättöön

Lisäksi Karvi tekee teema-arviointia, joka kohdistuu tiettyyn sisällölliseen kokonaisuuteen tai aihepiiriin, sekä järjestelmäärviointia, jonka kohteena on koulutusjärjestelmä kokonaisuudessaan tai jokin osa siitä. Esimerkkejä teema- ja järjestelmäärviointien aiheista:

- Lukion tuntijakokeilun arviointi
- Opiskelijoiden kasvu aktiivisiksi ja kriittisiksi kansalaisiksi toisella asteella
- Opiskelijan siirtymät ja opintopolun sujuvuus koulutuksen nivelvaiheissa
- Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen

Esimerkkejä varhaiskasvatuksen arviointitutkimusten aiheista:

- Selvitys viisivuotiaiden pedagogiikasta ja taito- ja taideaineiden nykytilasta ja kehittämistarpeista varhaiskasvatuksessa
- Varhaiskasvatuksen johtamisen nykytila, vahvuudet ja kehittämiskohteet
- Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun arviointi 2019–2021

Varhaiskasvatuksen osalta Karvi julkaisi vuonna 2018 Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset –asiakirjan (Karvi 2018), joka on pohjana Kauniaisten varhaiskasvatuksen arviointiohjelmalle. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien laadunhallintaa- ja itsearviointikäytänteitä käsittelevä julkaisu on puolestaan tehty vuonna 2017 (Karvi 2017). Nämä julkaisut muodostavat teoreettisen ja käsitteellisen pohjan varhaiskasvatuksen ja opetuksen laadun arvioinnille kansallisesti ja paikallisesti.

[THL:n Kouluterveyskysely](#)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) järjestämä kansallinen Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaamisesta. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi. Kouluterveyskysely toteutettiin viimeksi keväällä 2019 sähköisesti Kauniaisten ala- ja yläkouluissa sekä lukioissa. Kouluterveyskyselyn perustulokset ovat saatavilla sähköisen tulospalvelun kautta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) [sivuilla](#). Tuloksia on mahdollista tarkastella alueittain, koulutusasteittain ja sukupuolen mukaan. Alueiden tilannetta voi verrata muiden kuntien, maakuntien tai koko maan tilanteeseen. Kauniainen on myös tilannut Helsingin yliopistolta yhteenvedon.

Kouluterveyskyselyn tuloksia käsitellään PKS-yhteistyössä ja Kauniaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmässä (Tejo), jossa päätetään myös tulosten käsittelyprosessista Kauniaisissa. Lausunnot pyydetään suomen ja ruotsinkielisiltä varhaiskasvatus- ja opetusvaliokunnilta, nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntavaliokunnilta sekä nuorisovaltuustosta. Informaatiota ja tiedottamista tutkimustuloksista ja toimenpideohjelmasta annetaan kouluissa, mm. paikallislehdessä, suoraan

vanhemmille ja oppilaskunnille. Tuloksia hyödynnetään, kun laaditaan talousarviota, kaupungin strategiaa ja lasten ja nuorten hyvinvointiohjelmaa.

TEA-viisari

Niin ikään THL:n, sosiaali- ja terveysministeriön (STM), opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) sekä Opetushallituksen toteuttamasta TEA-viisarista saadaan hyödyllistä arviointi- ja vertailutietoa mm. perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta. Viisari näyttää kunnan terveydenedistämistyön suunnan, toisin sanoen kunnan toiminnan asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. [TEA-viisari](#) kerää tietoa joka toinen vuosi: perusopetuksesta parittomina vuosina ja lukiokoulutuksesta parillisina vuosina.

2.2.2 Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimukset

Sivistystoimenjohtaja tekee päätökset yksittäisistä tutkimusluvista. Tutkimuslupaa on anottava erillisellä hakemuksella, jossa kuvataan tutkimuksen tarkoitus ja toteutus. Vuonna 2019 myönnettiin yhteensä 9 tutkimuslupaa (5 suomenkielistä ja 4 ruotsinkielistä). Tutkimukset olivat seuraavista aihepiireistä:

- 4.-6. luokkalaisten kiinnostuksen kohteet musiikissa
- Ruotsin kielen kielikylvyn opettajien näkemyksiä heidän käytössään olevasta oppimateriaalista
- Kuule, minä sävellän! -projekti, jossa lapset ja nuoret saavat mahdollisuuden säveltää sinfoniaorkesterin soittimille
- Maahanmuuttajanuorten psykososiaalinen tukeminen koulussa – Interventio- ja tutkimushanke
- Suomenruotsalaiset nuoret
- Kielellinen tietoisuus varhaiskasvatuspedagogiikassa
- Havainnointipäiväkirja varhaiskasvatustyksiköstä
- Tasa-arvosuunnitelma
- Lastensuojelu

Vuonna 2020 myönnettyjen tutkimuslupien määrä on kasvanut selkeästi. Uusiin tutkimuksiin suhtaudutaan positiivisesti ja niihin osallistutaan mielellään.

2.2.3 Kansainvälinen arviointi

PISA-tutkimukset

PISA (Programme for International Students Assessment) on OECD:n jäsenmaiden yhteinen tutkimusohjelma, joka tuottaa tietoa koulutuksen tilasta ja tuloksista sekä koulun ulkopuolella tapahtuvasta oppimisesta kansainvälisessä vertailukehyksessä. Tutkimuksissa selvitetään 15-vuotiaiden nuorten taitoja tulevaisuuden kannalta keskeisistä osa-alueista sekä eri tekijöiden vaikutuksesta näihin taitoihin ja taitojen kehittymiseen ajan saatossa. PISA-ohjelmassa arvioidaan kolmen vuoden välein 15-vuotiaiden nuorten osaamista matematiikassa, luonnontieteissä ja lukutaidossa.

Tutkimukset ovat painottuneet seuraavasti:

- PISA 2018: lukutaito
- PISA 2015: luonnontieteet
- PISA 2012: matematiikka
- PISA 2009: lukutaito
- PISA 2006: luonnontieteet
- PISA 2003: matematiikka
- PISA 2000: lukutaito

PISA-tutkimukset antavat lisäksi tietoa oppimista tukevista opiskeluasenteista. Kyselyillä selvitetään opiskeluympäristön merkitystä, kodin sosiaalista tukea opiskelulle sekä oppilaiden suhtautumista kouluun ja oppimiseen. (OKM 2020.) PISA perustuu otokseen, mutta Kauniaisten koulut ovat usein olleet mukana, ja saaneet erittäin hyvät tulokset.

PIRLS-tutkimus

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) on kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus, jonka tuloksia hyödynnetään koulujärjestelmän ja lukemisen opetuksen kehittämisessä. Tutkimuksen pääasia ei ole arvioida yksittäisiä oppilaita tai kouluja, vaan saada monipuolisesti tietoa lasten lukutaidosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tutkimus tarjoaa tietoa esimerkiksi vanhempien tuen merkityksestä lastensa lukutaidon kehittämisessä.

PIRLS-tutkimuksessa arvioidaan 4. luokan oppilaiden luetun ymmärtämistä. Tutkimus toteutetaan joka viides vuosi. Tutkimusta koordinoi kansainvälinen IEA-järjestö (International Association for the Evaluation of Educational Achievement). Suomessa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos vastaa tutkimusten toteuttamisesta. Suomi on osallistunut tutkimukseen vuosina 2011 ja 2016, ja Suomi on myös mukana vuoden 2021 tutkimuksessa. Kauniaisten kouluista Granhultsskolan on mukana tutkimuksen otannassa vuonna 2021.

PIRLS-tutkimuksessa neljäsluokkalaiset vastaavat varsinaisten koetehtävien lisäksi oppilaskyselyyn. Granhultsskolanin oppilaat vastaavat tutkimukseen digitaalisesti. Tutkimukseen kuuluu myös

taustakyselyitä lasten opettajille, koulun rehtoreille ja lasten huoltajille. Näin saadaan laajasti tietoa eri tekijöiden merkityksestä lasten lukutaitoon. Lisätietoja tutkimuksesta osoitteessa: <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/pirls>

TIMSS-tutkimus

Peruskoulun neljäs- ja kahdeksaluokkalaisten matematiikan ja luonnontieteiden osaamista arvioiva kansainvälinen TIMSS-tutkimus (Trends in International Mathematics and Science Study) toteutetaan otantana neljän vuoden välein. Keväällä 2015 Kauniaisten Mäntymäen koulun 4. luokan oppilaita osallistui tutkimukseen, kaikkiaan 38 oppilasta. Sekä matematiikassa että luonnontieteissä kauniaislaisten oppilaiden tulos oli selvästi kansallisen keskitason yläpuolella.

TIMSS kuuluu perusopetuslaissa mainittuun ulkoiseen arviointiin, johon koulutuksen järjestäjät ovat veloitettuja osallistumaan. TIMSS-hanke tuottaa tutkimuspohjaista tietoa, jota hyödynnetään koulutusjärjestelmän sekä matematiikan ja luonnontieteiden opetuksen kehittämistyössä. Tutkimuksen tarkoitus ei ole arvioida yksittäisiä oppilaita, kouluja tai opettajia, vaan tuottaa luotettavaa ja monipuolista tietoa matematiikan ja luonnontieteiden osaamisesta ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Lisätietoja tutkimuksesta: <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/timss/arviointi>

2.3 Vertaisarviointi ja vertailukehittäminen

Vertailutiedoilla saadaan tietoa muista esimerkiksi kunnista ja aikasarjoja oman toiminnan kehityksestä. Esimerkiksi edellä kuvatut Karvin ja PKS -arviointit, TEA-viisari, Kouluikkuna ja Kuntamaisema –palvelut ja Kouluterveystudkimus antavat hyödyllistä vertailutietoa. Kouluikkunaan kerätään vuosittain tietoa kuntien opetuksesta. Kuntamaiseman palveluita on Kauniaisissa käytetty 2019-2020.

Arviointimenetelmänä toteutetaan myös ns. laadullista vertailukehittämistä ja vertaisarviointia (benchmarking) esimerkiksi jonkin toisen kunnan kanssa. Vertailemalla toisen kunnan toimintaa saadaan kartutettua toimivia ja hyviä käytänteitä oman toiminnan tueksi ja edistämiseksi.

Kauniainen on osallistunut esim. pohjoismaisen IMTEC-organisaation seminaareihin, joissa benchmarkausta on tehty tietyistä teemoista muiden pohjoismaisten kuntien kanssa. PKS-kuntien sekä kaksikielisten kuntien kanssa esimerkiksi Skola i världsklass- ja Framtidsdalen-verkostossa tehdään myös keskinäistä tiedonvaihtoa ja vertaisarviointia. Kauniaisilla on myös ollut tiedonvaihtoa esim. Närpiön kanssa integraatioasioista, Sipoon kanssa eri sivistystoimen ratkaisuista ja koulunuorisotyöntekijä-mallista Lahden kanssa.

Vertailutietoja rehtoreiden, opettajien ja oppilaiden digiosaamisesta ja tieto- ja viestintätekniikan käytöstä saadaan Opeka, Ropeka ja Oppika -kyselyistä. Kyseessä on Opetushallituksen ja Kuntaliiton rahoittamat tutkimushankkeet, joiden toteutuksesta vastaa Tampereen yliopiston TRIM-tutkimuskeskus. Kehitystyössä ovat olleet mukana Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Jyväskylä, Tampere, Turku ja Vantaa. Opeka-kyselyssä opettajat ja koulu voivat arvioida koulunsa tieto- ja

viestintätekniikan opetuskäytön tasoa. Se antaa opettajille sekä koulun ja kunnan edustajille tietoa heidän omista TVT-valmiuksistaan suhteessa muihin opettajiin, kouluihin ja valtakunnalliseen tilanteeseen. Ropeka puolestaan on rehtorin ja koulunjohtajan itsearviointityökalu. Sen avulla vastaaja voi arvioida koulunsa digitaalisen toimintaympäristön tilaa ja kehitystarpeita. Oppilaiden digi- ja IKT-taitoja puolestaan kartoitetaan Oppika-kyselyllä, jonka täytettyään oppilas saa heti palautetta omasta osaamisestaan. Kauniaisissa tuloksia on käytetty strategisina mittareina.

2.4 Talousarvion tunnusluvut

Kaupungin talousarvioon on kirjattu tulosalue- ja yksikkökohtaiset tunnusluvut, joilla arvioidaan ja mitataan toimintaa. Tunnuslukuja kehitetään jatkuvasti.

Seuraavassa taulukossa esimerkki vuoden 2020 talousarviosta varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tunnusluvuista:

Varhaiskasvatuksen tunnusluvut	Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tunnusluvut
<ul style="list-style-type: none"> - Henkilökunta (lkm) - Kaupungin varhaiskasvatusyksiköt <ul style="list-style-type: none"> o Suomenkielinen varhaiskasvatus <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lapsia hoidossa yli 3 vuotiaat ▪ Lapsia hoidossa alle 3- vuotiaat ▪ Lapsia esiopetuksessa ▪ Läsnäolopäivät ▪ euro/läsnäolopv o Ruotsinkielinen varhaiskasvatus <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lapsia hoidossa yli 3- vuotiaat ▪ Lapsia hoidossa alle 3- vuotiaat ▪ Lapsia esiopetuksessa ▪ Läsnäolopäivät ▪ euro/läsnäolopv - Ostopalvelupäiväkodit <ul style="list-style-type: none"> o Ruotsinkielinen varhaiskasvatus <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lapsia hoidossa yli 3- vuotiaat ▪ Lapsia hoidossa alle 3- vuotiaat ▪ Lapsia esiopetuksessa ▪ Läsnäolopäivät ▪ euro/läsnäolopv - Ryhmäperhepäivähoito 	<ul style="list-style-type: none"> - Muu koulutoimi <ul style="list-style-type: none"> o Erityisopetuspalvelut - Ostopalvelut kunnilta/valtiolta (eur) - Alakoulut (Mäntymäen koulu ja Granhultsskolan) <ul style="list-style-type: none"> o Oppilasmäärä keskimäärin <ul style="list-style-type: none"> ▪ kauniaislaiset ▪ muista kunnista o Ryhmäkoot keskimäärin <ul style="list-style-type: none"> ▪ yleisopetus ▪ taitoaineet o Erityisopetus (eur) o S2 opetus o EUR (€) / oppilas <ul style="list-style-type: none"> ▪ henkilöstömenot – opettajat ▪ henkilöstömenot - muu henkilökunta ▪ palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, muut toimintakulut ▪ sisäiset menot - kiinteistöjen vuokrat ▪ sisäiset menot -ruokailu, siivous, muut ▪ toimintamenot yhteensä ▪ toimintatulot ▪ toimintakate - Yläkoulut (Kasavuoren koulu ja Hagelstamska skolan) <ul style="list-style-type: none"> o Oppilasmäärä keskimäärin

<ul style="list-style-type: none"> ○ Suomenkielinen varhaiskasvatus <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lapsia hoidossa yli 3-vuotiaat ▪ Lapsia hoidossa alle 3-vuotiaat ▪ Lapsia esiopetuksessa ▪ Läsnäolopäivät ▪ euro/läsnäolopv - Lasten kotihoidon tuki <ul style="list-style-type: none"> ▪ Perheet / kk ▪ Lakisääteinen ▪ Kunnallinen - Yksityisen hoidon tuki <ul style="list-style-type: none"> ▪ Perheet / kk ▪ Lakisääteinen ▪ Kunnallinen - Palveluseteli <ul style="list-style-type: none"> ○ myönnetyt palvelusetelit (kpl) ○ myönnetyt palvelusetelit (euro) - Yli 4-vuotiaiden osallistuminen järjestettyyn varhaiskasvatukseen (%) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kauniaislaiset ▪ muista kunnista ○ Ryhmäkoot keskimäärin <ul style="list-style-type: none"> ▪ yleisopetus ▪ taitoaineet ○ Päätötodistuksen saaneita ○ Erityisopetus (eur) ○ S2 opetus ○ EUR (€) / oppilas <ul style="list-style-type: none"> ▪ henkilöstömenot – opettajat ▪ henkilöstömenot - muu henkilökunta ▪ palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, muut toimintakulut ▪ sisäiset menot - kiinteistöjen vuokrat ▪ sisäiset menot -ruokailu, siivous, muut ▪ toimintamenot yhteensä ▪ toimintatulot ▪ toimintakate - Lukiot (Kauniaisten lukio ja Gymnasiet Grankulla samskola) <ul style="list-style-type: none"> ○ Oppilasmäärä keskimäärin <ul style="list-style-type: none"> ▪ kauniaislaiset ▪ muista kunnista ○ Ryhmäkoot keskimäärin <ul style="list-style-type: none"> ▪ pakolliset kurssit ▪ soveltavat, syventävät kurssit ○ Ylioppilastutkinnon suorittaneita ○ Erityisopetus (eur) ○ S2 opetus ○ EUR (€) / oppilas <ul style="list-style-type: none"> ▪ henkilöstömenot – opettajat ▪ henkilöstömenot - muu henkilökunta ▪ palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, muut toimintakulut ▪ sisäiset menot - kiinteistöjen vuokrat ▪ sisäiset menot -ruokailu, siivous, muut ▪ toimintamenot yhteensä ▪ toimintatulot ▪ toimintakate
--	--

3 Arviointikohteet

Arvioinnissa keskeistä on määrittää, mitä arvioidaan tai mitataan, ja miksi. Kaikkea ei ole mielekästä tai edes mahdollista mitata määrällisesti. Tämän takia onkin oleellista määritellä eri arviointikohteisiin soveltuvat mittarit, jotta toiminnasta saadaan relevanttia ja luotettavaa tietoa.

3.1 Varhaiskasvatuksen ja opetuksen keskeiset arviointikohteet ja niiden mittarit

Seuraavaksi esitellään varhaiskasvatuksen ja opetuksen keskeiset arviointikohteet: tulokset ja vaikuttavuus, toimivuus ja saatavuus, suoritteet sekä tuottavuus ja taloudellisuus. Osa näistä on laadullista arviointia, osa määrällistä.

Tulosten ja vaikuttavuuden arviointi on olennaista, kun halutaan taata, että varhaiskasvatuksen ja opetuksen asiakkaat, eli lapset ja nuoret, voivat mahdollisimman hyvin ja saavat tarvitsemansa opit, tiedot, taidot ja tuen tulevaisuutta varten. Tämä perimmäinen pedagoginen tarkoitus on syytä muistaa arvioinnissa.

Toimivuuden ja saatavuuden arvioinnissa keskitytään siihen, kuinka toiminnassa on onnistuttu suhteessa tavoitteisiin ja miten palvelua on tarjolla, esimerkkinä oppilashuollon palvelut sekä digitalisaation taso.

Suoritteilla viitataan toiminnassa saavutettuihin tuloksiin ja aikaansaannoksiin, joita voidaan mitata esim. tunnuslukujen (kuten oppilas- ja lapsimäärät sekä päättötodistuksen saaneet) kautta.

Tuottavuutta ja taloudellisuutta voidaan seurata talousarvioista ja tilinpäätöksistä, joissa tulee esiin kaupungin taloudellinen tilanne ja kehitys. Talousarvion toteutumista asetettujen tavoitteiden mukaisesti seurataan ja valtuutetuille raportoidaan tilanteesta. Esimerkiksi seurataan oppilaskohtaisia kustannuksia ja tilojen käyttöastetta.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu arviointikohteiden mittareita tarkemmin:

ARVIOINTIKOHDE	MITTARIT
<i>Tulokset ja vaikuttavuus</i>	<ul style="list-style-type: none">- Lasten ja nuorten hyvinvointi, osallisuus ja viihtyvyys- Oppiminen, oppimistulokset (YO-tutkinnon tulokset, Karvin oppimistulosten arvioinnit, PISA, METROP, OPPIKA)- Asiakastyytyväisyys- Jatko-opinnot, työllisyys/työttömyys

<p><i>Toimivuus ja saatavuus</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilashuolto/oppilas, kouluterveydenhoitaja/lääkäri ... Oppilashuollon laskuttaminen (kauniaislaiset muualla) - Digitalisaation taso: laitteet/oppilas - Palvelutaso - Sähköinen/ei sähköinen materiaali - Kurssitarjonta, vuosiviikkotunnit (vvt) - Täsmällisyys - Osallisuus (tea), liikkuvuus (toimintakulttuuri vai vaikuttavuus?) - Varhaiskasvatuksessa sähköinen hoitoaikojen seuranta. - Henkilöstön kelpoisuus, osaaminen ja viihtyvyys - Tilojen riittävyys, turvallisuus, tarkoituksenmukaisuus
<p><i>Suoritteet</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas- ja lapsimäärä - Asiakkaat, käynnit, käyttöaste - Tapahtumat (esim. vanhemmille suunnattuja tapahtumia) - Tehty/ei tehty (selvitys, ohjelma, sovellus ...) - Tunnusluvut (ks. luvussa 2. esitetty Taulukko 1.)
<p><i>Tuottavuus ja taloudellisuus</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Talousarvio, osavuosisikatsaukset, tilinpäätös, aikasarjoja - Taloudelliset tunnusluvut, yksikkökustannus, kustannus/oppilas, muutos %:ssa = tuottavuus (tavoite -1,5%/v) - Käyttöaste (kouluissa ja muissa tiloissa, tarkennus käyttöneliöistä)

3.2 Ennakoiva arviointi

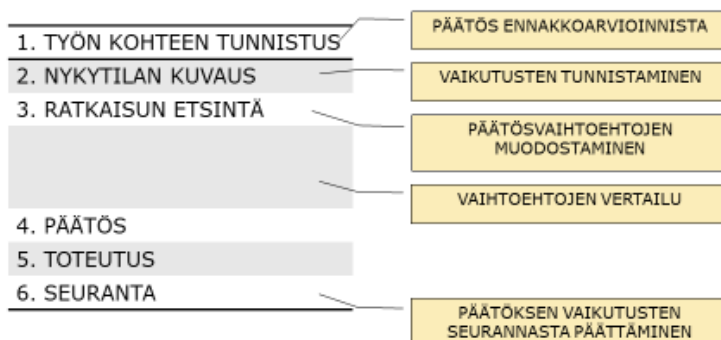
Vaikutusten ennakoarviointi eli EVA on systemaattinen tapa arvioida ennalta valmisteltavan päätöksen vaikutuksia eri näkökulmat huomioiden (THL 2019). EVA on suunnittelun ja päätöksenteon työväline sekä yksi arvioinnin muodoista. Ennakoarvioinnilla huomioidaan erilaisia vaikutuksia kuntalaisiin (ihmisvaikutukset = IVA), ympäristöön, talouteen, yrityksiin, organisaatioon ja henkilöstöön sekä mahdolliset muut vaikutukset. Eri näkökulmia painotetaan kohderyhmästä ja arvioitavasta asiasta riippuen. Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa on ennen kaikkea huomioitava vaikutukset lapsiin ja nuoriin. Lapsivaikutusten arvioinnilla (LAVA) ennakoidaan ja seurataan, miten lapsen oikeudet toteutuvat ja millaisia hyötyjä tai haittoja lapsiin kohdistuvilla päätöksillä ja toiminnalla aiheutetaan. (LAVA 2018.)

Kaavio 9. Näin teet lapsivaikutusten arviointia (LAVA 2018)

Ennakoivan arvioinnin menettelyä on käytetty soveltaen Kauniaisissa vuodesta 2006. Sitä on hyödynnetty päätöksenteon tukena ja muokattu erilaisiin tarpeisiin. EVA on monivaiheinen ja aikaa vievä prosessi, ja sivistystoimessa sitä on käytetty lähinnä isompien hankkeiden ja muutostarpeiden arvioinnin yhteydessä (mm. säännölliset päiväkotiverkkoselvitykset, yhtenäiskouluselvitys 2016, rehtorimalliselvitys 2020, lukio-ohjelma 2020). EVA-prosessia onkin kannattavaa tehdä laajemman ohjelma- tai suunnittelutyön yhteydessä, etenkin jos päätöksestä aiheutuu merkittäviä vaikutuksia eri ihmisryhmien hyvinvointiin ja terveyteen. Ennakoarviointia on tarkoituksenmukaista tehdä, kun päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä tai, kun kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai uusi palvelujen järjestämistapa. Ennakoarviointia ei puolestaan ole syytä tehdä, jos kyseessä on yksilöasia, tiedoksi merkittävä asia, hallinnon sisäisiä järjestelyä koskeva asia, henkilöstöasia, hankinta-asia tai toiminnan seuranta. Seuraavissa kuvissa on kuvattuna ennakoarviointimallia ja sen prosessia:

Ennakoarvioinnin malli ja prosessi

Ennakoarviointimalli

Asia: valmistelun kohteena oleva asian aihe			
Asiasta päättävä taho ja lopullinen päätöksentekijä: esim. valtiokunta			
Valmistelijat: valmistelun vastuuhenkilön nimi, nimike ja tulosityksikkö			
Muut valmisteluun osallistuneet: asiantuntijat, asiakasarviointitilaisuudet			
Päivämäärä: arvioinnin valmistuspäivämäärä			
VAIKUTUKSET	O-vaihtoehto Toiminta jatkuu kuten nyt	1-VAIHTOEHTO	2-VAIHTOEHTO
Kuntalaisiin / asiakkaisiin			
Palvelujen järjestämiseen			
Henkilöstöön			
Elinympäristöön			
Talouteen			
JOHTOPÄÄTÖKSET			
SEURANTA			

3.3 Tulevaisuuden ja toimintaympäristön arviointi

Tulevaisuuden varhaiskasvatuksen ja opetuksen on heijastettava yhteiskuntamme tarpeita ja siinä tapahtuvia muutoksia. Sitran (kesäkuu 2020) väestönkehitystä koskevan raportin mukaan Suomen alueiden elinvoimaisuuden haaste tulevana vuosina ja vuosikymmeninä on ensinnäkin siinä, miten koulutustarjonta järjestetään pieneneville ikäluokille. Toiseksi haasteen tuo se, miten varmistetaan se, että kunnissa on riittävästi osaajia takaamaan kilpailukyky ja hyvinvointi, kun huoltosuhde heikkenee.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen tulevaisuuden arvioinnissa tärkeässä roolissa ovat väestöennusteet ja väestönkehitystä kuvaavat raportit. Edellä mainitun Sitran selvityksen tavoitteena on tarjota päättäjille ja koulutuksen kehittäjille väestönkehitykseen perustuvaa ennustetietoa uusien opiskelijoiden määrästä eri koulutusasteilla koko maassa ja alueilla. Opetushallitus puolestaan ennakoi osaamis- ja koulutustarpeita sidosryhmien (ministeriöt, tutkimuslaitokset ja alueviranomaiset) kanssa yhteistyössä. Ennakointitieto tukee koulutuksen sisällön kehittämistä siihen suuntaan, minkälaista osaamista työelämässä tulevaisuudessa tarvitaan. Koulutustarpeiden ennakointi perustuu pitkän aikavälin työllisyysennusteisiin. Ennusteita hyödyntämällä saadaan tietoa siitä, paljon tulevaisuuden työelämä tarvitsee työvoimaa eri koulutusaloilta ja -asteilta. (OPH 2020b)

Kaupunkitutkimukselta ja Tilastokeskukselta saadaan tietoja, jotka ovat oleellisia tulevaisuuden toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Kaupunkitutkimuksen palveluita ovat väestö- ja työpaikkaprojektiot, toimialakatsaukset, arvioinnit, tutkimukset ja selvitykset sekä monenlaiset asiantuntijapalvelut. [Tilastokeskus](#) puolestaan yhdistää tietoaineistot ja asiantuntemuksen tilastoiksi ja tietopalveluiksi. Tilastokeskuksen ja THL:n varhaiskasvatustilastoista voidaan verrata esimerkiksi varhaiskasvatuksen osallistumisastetta Kauniaisissa suhteessa muihin kuntiin tai maakuntiin. Tilastokeskuksen väestöennuste on laadittu koko maan osalta vuoteen 2070 ja alueittain vuoteen 2040 asti. Seuraava väestöennuste tullaan julkaisemaan syksyllä 2021.

Väestöennusteen tehtävä on tarjota päättäjille työkaluja sen arvioimiseksi, tarvitaanko toimia, joilla väestökehitykseen yritettäisiin vaikuttaa.

Tilastokeskuksen (14.5.2020) mukaan Kauniainen sai Manner-Suomen kunnista suhteellisesti eniten muuttovoittoa (Sipoon ja Kempeleen kanssa). Muuttoliike ja väestönkasvu ohjaavat keskeisesti rakentamista ja palveluiden tarvetta. Kun varhaiskasvatukseen ja opetukseen osallistuvien lasten ja nuorten määrä nousee, uusia tilatarpeita ja uudisrakentamista on selvitettävä. Näiden suunnitteluun ja kaavoitukseen sivistystoimi tarvitsee yhteistyötä yhdyskuntatoimen kanssa.

Pääkaupunkiseudun väestönkasvu on suurelta osin vieraskielisen väestön varassa. Kauniaisissa vieraskielisten osuus on tosin muuhun pääkaupunkiseutuun verrattuna alhaisempi, mutta kasvussa (Helsinki, tilastoja 2019:3). Kauniaisissa on noin 10 000 asukasta, joista noin 60 % on suomenkielisiä, 34 % ruotsinkielisiä ja 6 % vieraskielisiä (tilanne syksy 2020). Monikielisyys on rikkaus, ja samalla myös haaste, mitä tulee luotettavien kielitilastojen ja väestöennusteiden saamiseen. Suomen väestörekisteriin kuuluu äidinkielen tilastointi. Tilastointi on rakennettu oletukselle, että ihmiset ovat yksikielisiä, joten kielitilastot eivät anna luotettavaa kuvaa kaikista niistä äidinkielistä, joita Suomessa osataan ja puhutaan. Tilastot eivät myöskään tunnista yksilöiden kaksi- tai monikielisyyttä. Lisäksi on huomioitava se, että kaikki vieraskieliset eivät ole maahanmuuttajia ja monet heistä osaavat myös suomea ja/tai ruotsia. Vääristyneet kielitilastot hankaloittavat päätöksentekoa ja palveluiden kohdistamista tarkoituksenmukaisesti. (Helsingin kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 25.04.2019.) Tämä luo haasteen tulevaisuuden arvioinnille ja ennakkoinnille.

Tärkeitä tiedonlähteitä tulevaisuuden ja toimintaympäristön analysoimisessa ovat lisäksi kansallisen politiikan seuranta, PKS-työ, alueelliset, kansalliset ja kansainväliset verkostot (esim. kehittämiskouluverkostot), uuden teknologian tapahtumat, sisäiset työpajat ja strategiapäivät.

3.4 Tiedolla johtaminen ja ”johdon työpöytä”

Koko Kauniaisten kaupungin toiminnan strategisena tavoitteena (TA2020, strategia 5.1) vuonna 2020-2021 on tiedolla johtaminen, johon arvioinnin kehittäminen keskeisesti liittyy. Kauniaisten tiedolla johtamisen hanke sai inspiraatiota Pirkkalan mallista, ja hanketta on toteutettu yhteistyössä Porvoon kanssa vuodesta 2020. Kyseessä on johtamismenetelmä, jossa hyödynnetään systemaattisesti tilastollisia menetelmiä ja niiden automatisointia. Tavoitteena on saada päätöksenteon tueksi tietoa eli analysoitua dataa. Näin päätöksentekoon saadaan varmuutta ja informaatiotulvaan järjestystä. Perinteisten tunnuslukujen lisäksi kaivataan moderneja, reaaliaikaisia ja tulevaisuusorientoituneita, pitkälle automatisoituja työkaluja.

Tiedolla johtamisen hankkeen eräänä tavoitteena on luoda ”johdon työpöytä” Power BI -palveluun, johon kootaan yhteen kaikkien toimialojen tietojen lisäksi toimintaympäristöjen tietoa esimerkiksi Tilastokeskuksesta. Tarkoitus on yhdistää kaikki kaupungin päätöksenteossa olennainen tieto:

toiminta (esim. oppilastiedot), talous (esim. toimintakate aloittain), henkilöstö (esim. sairauspoissaolot) ja toimintaympäristö (esim. väestö ja ikärakenne). Siihen kootaan strategiset mittarit koko kaupungille. Johdon työpöytä on selainpohjainen interaktiivinen raportti ja käyttöliittymä kaupungin dataan ("dashboard"). Tavoitteena on saada yhdellä silmäyksellä reaaliaikainen kokonaiskuva kaupungin luvuista sekä tiedon porautuminen kuntatasolta toimialatasolle ja siitä toiminnon tasolle. Alkuun johdon työpöytä toimii strategian jalkauttamisen välineenä ja keskeisimpien mittareiden kuvaajana. Tulevaisuudessa johdon työpöytä voisi sisältää myös ennusteita ja automaattista luokittelua, joiden toteuttaminen voi edellyttää ostopalveluja tai erillisiä datatieteen menetelmiä soveltavia työkaluja.

Sivistystoimessa haasteena on tiedon hajautuneisuus useisiin eri lähteisiin. Kaivataan muun muassa säännöllistä tietoa oppimisesta. Sivistystoimen tiedolla johtamisessa ja "johdon työpöydän" luomisessa keskeistä on määritellä alkuun tärkeimmät strategiset mittarit ja tunnusluvut. Teoreettisen viitekehyksen (esim. balanced scorecard) käyttäminen voi olla hyödyllistä mittareiden valinnassa. On huomioitava, mikä sivistystoimen tieto on tärkeää muiden toimialojen päätöksenteossa ja mistä tietojärjestelmistä nämä tiedot saadaan. Muiden toimialojen päätöksenteossa tärkeitä sivistystoimen tietoja ovat hyvinvointiin liittyvät tiedot, esim. kouluterveystutkimuksen tiedot ja nuorisotakuumittarit. Sivistystoimen tärkeimmät tietojärjestelmät ovat Effica, Primus, Hijat, Pro economica ja opetuksen dashboard. Ulkoisista tietopankeista ja rekistereistä keskeisiä ovat Kouluikkuna, Kuntamaisema, Varda, Koski, ja tulevaisuudessa mahdollisesti hallinto- ja oppimisalusta DigiOne.

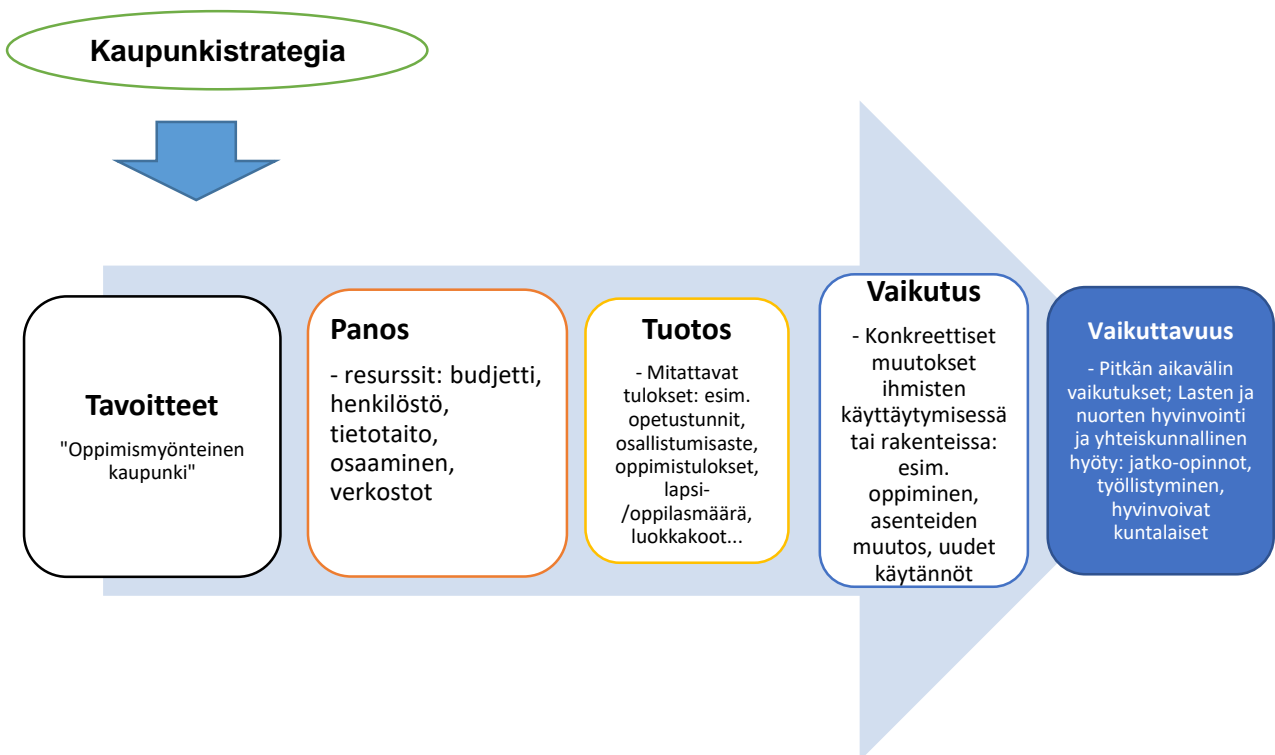
Lisäksi on huomioitava, mitkä muiden toimialojen tiedot ovat tärkeitä sivistystoimen päätöksenteossa. Sivistystoimelle tärkeää tietoa ovat muun muassa väestöennusteet, kaavoituksen tiedot, sosiaali- ja terveyssektorin tiedot (esim. lastensuojelu), taloustiedot, henkilökuntatiedot (mm. kelpoisuus, poissaolot, vaihtuvuus) ja kuntalaiskyselyjen tiedot.

4 Kehittäminen ja toimenpide-ehdotukset

Arviointi tekee mahdolliseksi toiminnan vaikuttavuuden (impact) seuraamisen pidemmällä aikavälillä. Vaikuttavuutta arvioimalla saadaan selville, onko tehty työ hyödyllistä ja tavoitteiden mukaista. Tehdyn työn vaikutukset näkyvät konkreettisesti esimerkiksi lasten ja nuorten oppimisessa, käyttäytymisessä ja asenteissa, millä on kauaskantoisia vaikutuksia sekä heidän että muun yhteiskunnan paremmalle tulevaisuudelle. On tärkeää, että arviointia kehitetään edelleen Suomen arviointiperinnettä kunnioittaen siten, että arviointi on laadukasta, kehittävää ja oppimiseen kannustavaa – eikä se ole vain koulujen arvottamista paremmuusjärjestykseen.

Oheinen vaikuttavuusketju ilmentää sitä, kuinka Kauniaisten kaupunkistrategian tavoite ”Oppimismyönteinen kaupunki” viedään käytännön tasolle, ja millaisia pitkän aikavälin yhteiskunnallisia vaikutuksia kasvatukseen ja koulutukseen panostaminen tuottavat.

Kaavio 10. Oppimismyönteisen kaupungin vaikuttavuusketju ¹

¹ Inspiraation lähteet: Hyvän mitta 2020 & Sitra 2014

Vaikuttavuus edellyttää tavoitteellista arviointitoimintaa. Seuraavassa taulukossa esitellään arviointiin liittyviä tavoitteita ja periaatteita sekä toimenpide-ehdotuksia ja kehitysideoita.

Tavoitteet, periaatteet	Toimenpiteet / kehitysiedat
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Arviointi on suunnitelmallista, säännöllistä ja tarkoituksenmukaista. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Luodaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen arvioinnin vuosikello, jossa on kuvattu arvioinnin kohderyhmä, sisältö tai teema sekä toteutusajataulu. (ks. liite 1,2 ja 3) ➤ Sisällöltään samantapaisia kyselyitä ei toteuteta liikaa ja liian lyhyellä aikavälillä samalle kohderyhmälle.
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Arviointitoiminta on luotettavaa, läpinäkyvää ja avointa. ✓ Arviointituloksia käsitellään eettisesti² ja tietosuojaperiaatteita³ noudattaen. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Arvioinnin keskeiset tulokset käsitellään opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnissa (SOVV ja SUUS). <ul style="list-style-type: none"> ○ Ulkoisten, kansallisten arviointitulosten (kuten Karvi, Pisa) koonti ja julkistaminen esim. kerran vuodessa valiokunnissa. ○ Sisäiset, itsearviointitulokset (esim. Eduzef): yksityisyyden suojaan perustuen avointen kysymysten vastauksia ei julkaista, vaan niistä tehdään yhteenveto. Suljetut kysymykset (väitteet) julkistettavissa. ➤ Varhaiskasvatuksen arvioinnin keskeiset tulokset julkistetaan yksiköittäin yksiköiden omilla sivuilla, ja tulokset voidaan tuoda valiokuntiin erikseen yksiköittäin. ➤ Kuntalaisia tiedotetaan keskeisistä arviointituloksista.
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Arviointi on tasavertaista ja arviointitulokset ovat vertailukelpoisia. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetuksen Eduzef-kyselyiden yhdenmukaistaminen. <ul style="list-style-type: none"> ○ Kyselysykli ja kysymykset samanlaisiksi molemmille kieliryhmille, jotta saataisiin myös vertailutietoa. Ruotsinkielisellä puolella toimivampi sykli.

² TENK 2019: Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa

³ EU:n yleinen tietosuojasetus (GDPR)

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Arviointi on laadullista, jatkuvaa ja kehittäväää ✓ Sisäinen (itse)arviointi kehittää toimintaa kaikista parhaiten 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Osallistavaa arviointia kehitetään (oppilaat, opettajat, huoltajat) ➤ Laadulliseen arviointiin panostaminen (sisältäen mm. jatkuvan tiedonkeruun lapsen oppimisesta ja kehityksestä) ➤ Selvitetään laadukkaasti itsearviointimenetelmiä (Balanced scorecard tai vastaava)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tiedolla johtaminen osaksi arviointitoimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Johdon työpöytä ➤ Tietoa kaivataan muun muassa seuraavista: <ul style="list-style-type: none"> ○ Säännöllistä tietoa oppilaiden hyvinvoinnista ○ säännöllistä tietoa oppimisesta (PISA, Karvi, Metrop, YO-tutkinto, opettajien antama arviointitieto) ja opetustarjonnasta (kurseista, opintovalinnoista) ○ säännöllistä tietoa oppilashuolto- ja kouluterveydenhuollon resurssista/oppilas ○ systemaattista tietoa henkilökunnasta: kelpoisuusaste, poissaolo, vaihtuvuus ○ väestöennustetietoa (kieliryhmittäin ja eri kulttuuritaustoista) ➤ DigiOne-alustan hyödyntäminen, toimivat & tietosuojalliset oppilasrekisterit

Lähteet

Helsinki, tilastoja 2019:3 Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2018–2035.

https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/19_03_14_Tilastoja_3_Vuori.pdf

Hyvän mitta 2020. Tehdään hyvää oikein ja todistetusti. <https://www.hyvanmitta.fi/>

Karvi 2017. ARVIOINNILLA LUOTTAMUSTA Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien laadunhallinta- ja itsearviointikäytännöt. Julkaisut 4:2017. https://karvi.fi/app/uploads/2017/01/KARVI_0417.pdf

Karvi 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Julkaisut 24: 2018

https://karvi.fi/app/uploads/2018/10/KARVI_vaka_laadun-arvioinnin-perusteet-ja-suositukset.pdf

Karvi 2020.

- oppimistulosten arvioinnit <https://karvi.fi/esi-ja-perusopetus/oppimistulosten-arvioinnit/>
- teema- ja järjestelmäarvioinnit <https://karvi.fi/esi-ja-perusopetus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/>
- varhaiskasvatuksen arvioinnit <https://karvi.fi/varhaiskasvatus/>

Kaupunkitutkimus. <http://www.kaupunkitutkimusta.fi/>

Koulutuksen arviointikeskus 2016. Metropolialueen nuorten siirtyminen yläkoulusta toiselle asteelle: osaaminen ja hyvinvointi. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja; no. 27/2016.

Koulutuksen arviointikeskus 2017. Metropolialueen nuorten toisen asteen opiskelijoina: osaamisen ja oppimisasenteiden kehitys yläkoulun alusta lukion ja ammatillisten opintojen toisen opiskeluvuoden kevääseen. Toiveet ja todellisuus: Kasvatus osallisuutta ja oppimista rakentamassa. Toom, A., Rautiainen, M. & Tähtinen, J. (toim.). Turku: FERA Suomen kasvatustieteellinen seura, s. 283-316.

Kvartti 25.04.2019 (Helsingin kaupunkitiedon verkkolehti). <https://www.kvartti.fi/fi/blogit/vieraskielinen-vaesto-kieliperusteisen-tilastoinnin-ongelmia-ja-ratkaisuvaihtoehtoja>

LAVA – Lapsivaikutusten arviointi 2018.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136377/PP_LAVA_prosessikuvaus_vihr_lape_ilme.pdf?sequence=1&isAllowed=y

MetloFin 2016. Oppimistulokset ja hyvinvointi metropolialueella 2016. Koulutuksen arviointikeskus.

Nationella centret för utbildningsutvärdering, Förtroende genom utvärdering, publikationer 11:2017

OKM 2020. PISA-tutkimus ja Suomi. <https://minedu.fi/pisa>

OPH & Karvi 1998. Koulutuksen tuloksellisuuden arviointimalli, arviointi 7/1998

https://karvi.fi/app/uploads/2014/09/OPH_0198.pdf

OPH 2020a. Opiskeluhoolto. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto>

OPH 2020b. Opetushallitus ennakoi. <https://www.oph.fi/fi/palvelut/tietopalvelut/ennakointi>

PIRLS – Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus. Jyväskylän yliopisto 2018. <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/pirls>

Sahlberg, Pasi 2015. Suomalaisen koulun menestystarina, ja mitä muut voivat siitä oppia.

Schleicher, Andreas 2018. Worldclass, how to build a 21st-century school system. OECD.

Sitra 2014. Kannattaako vaikuttavuutta mitata? <https://www.sitra.fi/artikkelit/kannattaako-vaikuttavuutta-yrittäa-mitata/>

Sitra 2020. Sitran selvityksiä 267: Mille väestölle? <https://media.sitra.fi/2020/06/09113032/mille-vaestolle.pdf>

TEA-viisari. Kauniainen. <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset?r=KUNTA235>

THL 2019. PÄÄTÖSTEN VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI tukemaan kuntastrategiaa ja edistämään kuntalaisten hyvinvointia. https://thl.fi/documents/966696/992809/EVA-esitys-HV-koordinatoreille_18.9.2019_final.pdf/8328f9c2-a854-4cf6-958e-c8b2ae9cac92

THL 2020. Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto/yhteisollinen-opiskeluhoolto/tarkastus_oppilaitoksessa

THL Tutkimustuloksia. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia>

Tilastokeskus 14.5.2020. https://www.stat.fi/til/muutl/2019/muutl_2019_2020-05-14_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkajulkaisu]. [viitattu: 6.7.2020]. <http://www.stat.fi/til/vaenn/index.html>

TIMSS - Kansainvälinen matematiikan ja luonnontieteiden oppimisen arviointitutkimus. Jyväskylän yliopisto 2018. <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/timss/arviointi>

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/EETTISET%20PERIAATTEET_TENKIN%20HYV%20C3%84KSYM%20C3%84%20LUONNOS_7.5..pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Kauniaisten kaupungin pöytäkirjat ja päätökset

TA2020. <https://www.kauniainen.fi/files/17520/TA2020.pdf>

TA2019. <https://www.kauniainen.fi/files/15415/TA2019.pdf>

KV 15.06.2020 § 26. Kauniaisten kaupunginvaltuusto, Henkilöstökertomus 2019. <http://kauniainenfi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20202961-4>

SOVV 24.04.2019 § 34

<http://kauniainenfi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20192807-11>

SOVV 16.05.2018 § 34 Suomenkielisten koulujen oppilas-, huoltaja- ja henkilöstökyselyjen tulokset 2018.
<http://kauniainenfi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20182663-6>

Kaupunkistrategia 2018-2022. https://www.kauniainen.fi/files/14432/Kauniaisten_kaupunkistrategia_-_KV_120318_uusi.pdf

Lait ja asetukset

Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 24 § Varhaiskasvatuksen arviointi.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Perusopetuslaki 628/1998, 21§ Koulutuksen arviointi.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L5P21>

Lukiolaki 714/2018, 56§ Koulutuksen arviointi ja laadunhallinta
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714#L9P56>

Terveydenhuoltolaki 1326/2010. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#L2P13>

EU:n yleinen tietosuojasetus GDPR. https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_fi.htm

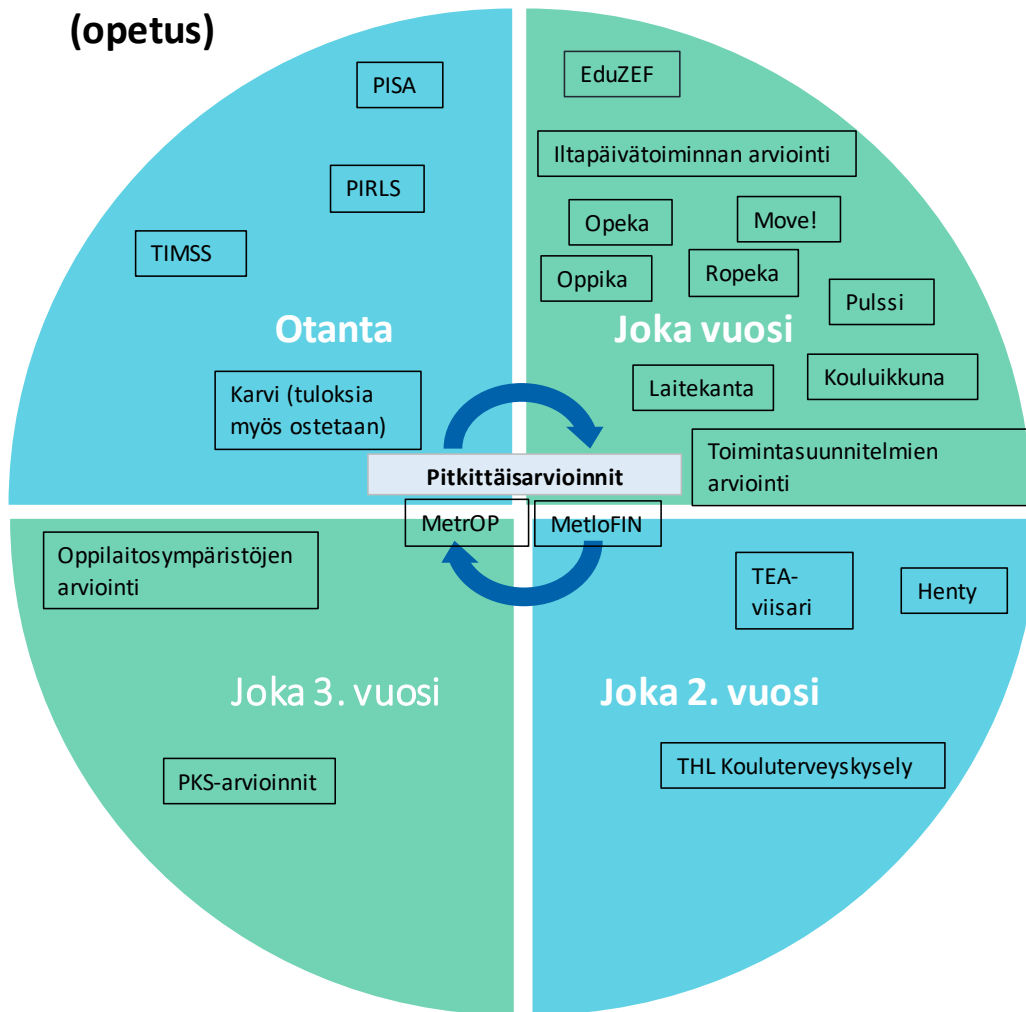
Liite 1. Koonti varhaiskasvatuksen ja opetuksen arvioinneista

ARVIOINTI (MITTARI, MENETELMÄ, ARVIOIJA)	KOHDERYHMÄ	ARVIOINNIN SISÄLTÖ	AIKATAULU
<i>Sisäinen arviointi</i>			
Balanced scorecard	Varhaiskasvatus (Lapset, vanhemmat, henkilöstö)	1) asiakas, 2) henkilöstö, 3) talous ja toiminta ja 4) kehittyminen	3 vuoden sykleissä
Eduzef	Oppilaat Opetushenkilökunta Huoltajat	Tyytyväisyys, toiminnan kehittäminen	Syklinen (keväällä)
HENTY	Henkilökunta	Työhyvinvointi, ilmapiiri, johtaminen	Joka 2. vuosi (marraskuu)
Iltapäivätoiminnan arviointi	Lapset, huoltajat	Tyytyväisyys, toiminnan arviointi ja kehittäminen	Joka vuosi (syksyllä ja/tai keväällä)
Oppilaitosympäristöjen arviointi	Monialainen ryhmä (opiskeluhoitoryhmä)	Terveellisyys, turvallisuus ja hyvinvointi	Joka 3. vuosi
PKS- ja metropoliarvioinnit	Varhaiskasvatus ja esiopetus (lapset ja huoltajat) Lukion 2. Vuoden opiskelijat Perusopetus (MetrOP, MetloFIN)	Palvelukyky, tyytyväisyys, pedagoginen toiminta, oppimisympäristöt, kehittäminen	Vaka: vuodesta 2020 joka 2. vuosi Lukio: joka 3. vuosi Perusopetus: Pitkittäisarviointi
Pulssi	Henkilöstö	Työhyvinvointi ja - tyytyväisyys, esimiestyö	Joka toinen kuukausi
Toimintasuunnitelmien/lukuvuosisuunnitelmien arviointi	Varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus ja lukiot	Suunnitelmassa onnistuminen, kehittäminen	Joka vuosi (keväällä)
Varhaiskasvatuksen arviointiohjelma	Henkilöstö	Oppimisympäristöt, pedagoginen toiminta, vuorovaikutus, ilmapiiri	Kaksi kertaa vuodessa (joulukuu ja toukokuu)

Laitekanta	Rehtorit	Laitteiden riittävyys	Joka vuosi (marraskuu)
<i>Ulkoinen ja vertaisarviointi</i>			
Karvi	Varhaiskasvatus, opetus ja koulutus	Oppimistulokset, itsearviointi, laadunhallinta, teema – ja järjestelmäarviointi	Otanta Pitkittäisarvioiteja Ostetaan tulokset
Kouluikkuna	Esiopetus, perusopetus ja lukiokoulutus	Vertailutietoa; Kunnan toiminta ja kustannukset, opetustyön vaikuttavuus	Joka vuosi (toukokuu)
Move!	5. ja 8.lk	Fyysinen toimintakyky	Joka vuosi (osana peruskoulujen liikunnanopetusta)
Opeka	Opettajat	Digiosaaminen, tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Joka vuosi (marraskuu)
Oppika	Oppilaat ja opiskelijat	Digiosaaminen, tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Joka vuosi (marraskuu)
PIRLS	4. luokan oppilaat	Lasten lukutaito	Otanta (joka 5. vuosi)
PISA	15-vuotiaat	Oppiminen, osaaminen (matematiikassa, luonnontieteissä ja lukutaidossa), opiskeluasenteet	Otanta
Ropeka	Rehtorit	Digiosaaminen, tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Joka vuosi (marraskuu)
TEA-viisari	Perusopetus ja lukiokoulutus	Terveys, hyvinvointi	Joka 2. vuosi (kevät tai syksy) Perusopetus: parittomat vuodet Lukio: parilliset vuodet
THL Kouluterveyskysely	Perusopetuksen 4. ja 5. lk (myös huoltajat) sekä	Hyvinvointi, terveys,	Joka 2. vuosi

	8. ja 9. lk Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat	koulunkäynti, opiskelu, osallisuus, avunsaanti, palveluntarve	
TIMSS	4. ja 8. luokkalaiset	Matematiikka ja luonnontiede	Otanta (joka 4. vuosi)

Arvioinnin vuosikello (opetus)

Arvioinnin vuosikello (varhaiskasvatus)

